

1919 a 1921, mezi první konferencí ve Washingtoně a III. konferencí práce v Ženevě. Tehdy sociální revoluce v Rusku byla v plném rozvoji a obdobné zjevy ukazovaly se i v Německu. Dnes posice dělnické třídy v důsledku všeobecné hospodářské deprese a s tím spojené mezinárodní nezaměstnanosti je daleko slabší a ve svých řadách ideovými konflikty rozdělena. Přes to však zdůrazňuje, že období dvou let při obtížích parlamentárního projednávání mezinárodních smluv a sociálně politických zákonů nic neznamena. Povážíme-li, jak dlouho trvalo, ne léta, ale celá desetiletí před válkou, než několik států ratifikovalo konvenci o zákazu bílého fosforu, vidíme, že tempo ratifikací důležitých usnesení washingtonských postupuje daleko rychleji. Je přesvědčen, že cestu mezinárodního dělnického zákonodárství nelze více zatarasiti, ovšem, že je třeba houževnaté práce a propagandy, k níž všechny stoupence sociálního pokroku v rámci jejich vlastních států ve prospěch mezinárodní organizace práce a ve prospěch uskutečnění mezinárodního dělnického práva vyzývá.

Doufejme, že tato výzva nezůstane v Československu bez odezvy a že my, kteří svět nemůžeme na sebe upozornit svou početností, uplatníme se v mezinárodním životě a ve vytvoření mezinárodní kultury a spravedlnosti moudrou a osvícenou pokrokovostí, zejména na poli sociálním.

Dr. Rudolf Teltšík (člen vědecké divise Mezinárodního Úřadu Práce v Ženevě):

## Organisace a činnost Mezinárodního Úřadu Práce.

(Předneseno v Sociálním Ústavu Čsl. republiky v Praze dne 12. ledna 1922.)

Mírové smlouvy, jimiž skončena byla světová válka, zřídily t. zv. Mezinárodní Organizaci Práce. Úkolem jejím je pracovati k sociálnímu míru a rozčleněna jest ve tři orgány: Mezinárodní Úřad Práce, Správní Radu Mezinárodního Úřadu Práce a Mezinárodní Konferenci Práce. Předpisy pro organizaci i běh těchto institucí obsaženy jsou v části XIII. mírových smluv; instituce ty jsou v činnosti od konce roku 1919 resp. od počátku roku 1920.

Nás zajímá zde otázka, jak funguje Mezinárodní Úřad Práce; jak je možno, aby řádně fungoval úřad, v němž několik set lidí, patřících ku 20 národnostem, pracuje — ne na technických či obchodních — ale čistě duchovních a v jádře mravních problémech nejodpovědnějšího druhu, zkoumaje možnosti a vlivy mezinárodní zákonodárné úpravy sociálních poměrů světa.

Jaká je organizace Mezinárodního Úřadu Práce, kde spolupracují lidé, jichž jazyky, mentalita, pracovní metoda, názor na účel jich činnosti, předběžná kvalifikace školská i životní připomíná nám biblickou Babylonskou věž?

Dle mírových smluv je ředitel Mezinárodního Úřadu Práce suverénem nad úředníky, jimž smlouvy ty nedávají žádných práv. Když byl dne 27. ledna 1920 Albert Thomas, jeden z vůdců francouzských politiků, jenž za války velmi se zasloužil jako mi-

nistr válečného průmyslu, zvolen Správní Radou Mezinárodního Úřadu Práce v její první schůzi ředitelem Mezinárodního Úřadu Práce, angažoval jako své první spolupracovníky těch několik osob, které pracovaly na mírové konferenci a později na Washingtonské Konferenci Práce pro Mezinárodní Organizaci Práce.

Velkou obtíží bylo a jest pro organizaci M. Úřadu Práce, že jeho sídlo několikrát se měnilo. Napřed bylo v Paříži, pak v Londýně, a teprve po Janovské konferenci, v létě roku 1920, bylo přeloženo do Ženevy; ale ani toto sídlo neuspokojuje a není považováno za definitivní. Další obtíží bylo rychlé pracovní tempo prvního roku existence Mezinárodní Organizace Práce. Sotva skončila Washingtonská konference, počaly přípravy ku Janovské konferenci. Úřednictvo bylo plně zaměstnáno těmito pracemi, takže na instruování a tmelení pestrého štábu úřednického nezbylo času; a nebylo času ani na vypracování jeho služební pragmatiky, nemocenského a pensijního pojištění, bez kterýchžto přívlastků si my úředníka ani nedovedeme představit. A věci ty nejsou zavedeny ještě ani dnes, jsou však většinou aspoň již připraveny.

Až do nynějška Mezinárodní Úřad Práce sestával z »Cabinetu«, »Divise diplomatické«, »Divise vědecké« a osmi »odborných služeb«. K a b i n e t byl něco podobného našim presidím, ale měl mimo to ještě jisté jiné funkce. D i v i s e d i p l o m a t i c k á korresponduje úředně s vládami, připravuje a provádí usnesení Konferencí, koná sekretářské práce pro Konferenci i Správní Radu a vydává Bulletin officiel. Má 2 sekce: jednu pro přípravu Konferencí, druhou pro provádění jejich usnesení. D i v i s e v ě d e c k á shromažďuje a udílí informace mezinárodního zájmu ohledně průmyslových a sociálních poměrů světa; vydává vědeckou měsíční »Revue Internationale du travail«, aktuální »Informations Quotidiennes«, vycházející dvakrát týdně, sbírku samostatných spisů »Etudes et Documents« (dosud jich vyšlo asi 60), sbírku překladů důležitých sociálních zákonů všech států světa a týdeník bibliografický »Notes bibliographiques«. Publikace tyto jsou pro nás velmi důležité, jimi přichází na světové forum čsl. sociální a průmyslová politika.\*) K Divisi vědecké přičleněna je též knihovna Mezinárodního Úřadu Práce, jejíž katalog čítá asi 150.000 čísel ve 24 různých jazycích; průměrný týdenní přírůstek byl v roce 1921 700 knih a brožur a 900 časopisů periodických, z nichž 190 bylo vydáváno vládami, 350 odborovými organizacemi dělnickými a 60 zaměstnavateli.

Odborné služby (»services techniques«) zabývají se vědecky výhradně svými dotyčnými obory; jsou to: služba pro vystěhovalectví a nezaměstnanost, pro zemědělství, pro průmyslovou hygienu, námořní práci, družstevnictví, sociální pojištění a válečné poškození, pro věci ruské, pro anketu o výrobě.

Ze začátku tohoto roku nastati mají v této dosavadní organizaci pronikavé změny. Četl jsem nedávno v pražských listech, že presidia našich ministerstev mají býti zrušena. Řešení to je časové, neboť již v září 1920 žádalo valné shromáždění Svazu Národů ředitele Mezinárodního Úřadu Práce, aby zredukoval svůj kabinet na nutné minimum. To se nyní stane a přebyteční členové kabinetu

\*) Viz můj článek v revui »Zahraniční Politika« číslo 2., rok 1922.

budou zařazeni do odborných služeb třetí divise, jež vedle dvou dosavadních bude vytvořena a do níž budou pravděpodobně vepjati i někteří členové divise vědecké, již udržují styk Mezinárodního Úřadu Práce se svými státy. Další velkou organizační změnou bude zrušení samostatnosti technických služeb a zařazení jich v divise; ježto v čele leckterých služeb těch stojí mužové světového zvuku, nebyla tato reorganizace Mezinárodního Úřadu Práce lehkou věcí.

Neodvisle od reorganizace Úřadu provedena bude klasifikace členů Úřadu Práce dle platů; až dosud v těchto věcech nebylo jasno. Úředních titulů v Mezinárodním Úřadě Práce ani v Generálním Sekretariátu není; nikomu nenapadne titulovati pana Johnstona »pane sekční šéfe«, nýbrž slovem »pane« nebo »pane Johnstone«. Ani doktorského titulu se neužívá. Služební sdělení konají se na listech nebo proužcích papíru, kde jako záhlaví nenapiší na př.: Velevážený pane divisní šéfe, ale prostě: Note pour M. Meeker, a končím bez jakékoliv uctivé fráze pouhým podpisem a datem. Akta jsou navlékána do polotuhých obálek, kde připíše se jméno člena a datum, kdy akt k němu šel a od něj odešel, takže i po letech lze zjistiti, kdo a jak dlouho na tomto aktu pracoval.

Postup členů je automatický; každoročně zvyšuje se plat o určitý obnos, je-li výkon člena uspokojivý. Kontrola výkonu toho je (pro Čechoslováka nezvykle) přísná. Úřední hodiny v Mezinárodním Úřadě Práce jsou od 9 ráno do 5 odpoledne s jednohodinovou přestávkou v poledne. Při vzdálenosti Úřadu od města a mizerném spojení bylo úřednictvo nuceno zřídit si v souterrainu Úřadu samého družstevní jídelnu, jež funguje — družstevně.

Při příchodu do Úřadu o 9. hodině i při odchodu musí se každý — i šéf divise — podepsati v presenční knize; záznamy ty se kontrolují. Dále podáváme každou sobotu písemnou podrobnou zprávu o práci, již jsme v uplynulém týdnu vykonali, co a kolik aktů či stran. Zprávu tu zkoumají šéf sekce i divise i ředitel. Mimo této kontroly podává šéf sekce každých 6 měsíců o svých členech důkladnou kvalifikační zprávu, jež byla v prvních dobách tajná, ale od léta 1921 předkládá se dotyčnému členu k podpisu.

Ačkoliv mezi členstvem M. Ú. P. je řada prvotřídních hvězd vědeckých, administrativních, diplomatických, ani na těchto opatřeních nebylo ještě dosti. Od konce roku 1920 ustanoveno, že přijímání členů M. Ú. P. má se dít konkursem, t. j. po písemné a ústní zkoušce, konané buď ve frančtině nebo angličtině ohledně kvalifikace jazykové, věcné i všeobecného vzdělání; zkoušky ty konají se před úředníky M. Úřadu Práce. Ježto jsem byl přijat ještě před ustanovením o konkursu, nabídl jsem počátkem roku 1921 řediteli svoji ochotu ke zkoušce; bohužel nebyla má nabídka přijata.

Ohledně dalších svých zkušeností obecnějšího zájmu a jichž sdělení bylo po mně opětovně žádáno, vytkl bych především, že byl jsem angažován beze všech formalit a instrukcí o své práci. Ačkoliv mám za sebou celou advokátní praxi a byl jsem až do léta roku 1919 ředitelem podniků průmyslových, a nejsem tedy přítelem byrokratického popisování papíru, tento naprostý nedostatek »papírů« v Mezinárodním Úřadu Práce nepovažuji za jeho přednost. Jak já, tak i ostatní kolegové, jichž čestnou, ale svízelnou

povinností je býti referentem pro své země, těšíme se sice občas z této své neodvislosti, ale cítíme se tam jako Robinsonové a jsouce odkázáni sami na svoji vynalézavost, musíme stvořiti si sami svoji pracovní metodu i opatřiti si začasťe sami své pracovní pomůcky.

Má instrukce pracovní byla takováto: Představil jsem se u šéfa kabinetu, jenž ihned odevzdal mne šéfu mé sekce; týž představil mne jinému členu téže sekce a žádal ho, aby mi dal vysvětlení o mé práci. Zde dostal jsem stručné informace o tom, že jsem zařaden do vědecké divise, jaký úkol má tato divise a jaké jsou v ní poměry. Měl jsem za úkol referovati o Československu, Polsku, Jugoslavii atd. Jakými prostředky a s jakými pomůckami, mně nikdo říci nedovedl, ježto v Mezinárodním Úřadu Práce země ty a jejich sociální politika byly známy tak, jako mně je znám Kurdistan. Knihovna Úřadu také byla v začátcích — vždyť přišel jsem do Mezinárodního Úřadu Práce koncem srpna 1920, právě 7 měsíců po zrození Úřadu — nebyla zde ani jediná vhodná kniha česká, polská, jihoslovanská, a nedocházely ani jedinké noviny či odborná revue. Prvé týdny pracoval jsem tedy s tou trochou materiálu, jež jsem si sebou z Prahy přivezl a po paměti. Mé návrhy ohledně získání příslušných pomůcek nedošly porozumění, ne ze zlé vůle, ale prostě pro nezkušenost toho, kdo o návrzích rozhodoval. V prosinci 1920 viděl jsem, že jsem odkázán na sebe, a začal jsem — proti výslovnému předpisu — opatřovati si potřebné pomůcky sám na vlastní pěst i náklad.

Fatálním následkem mladistvého věku Mezinárodního Úřadu Práce i Československa bylo a je dosud, že není v M. Úřadě Práce ani překladatele z češtiny, ani české stenografky, a já jsem občas nucen konati i překlady z češtiny do frančtiny, což ovšem, nejsem filologem, činím jen se sebezapřením. Jaké, mírně řečeno, nepřírozené nároky zde na mne Mezinárodní Úřad Práce kladl, je vidno z tohoto příkladu: V prosinci roku 1920 žádal po mně, abych přeložil Masarykovu brožuru o 8 hodinách práce. Kdo ví, že duch a styl Masarykův je diametrálně rozdílný od ceremonielního ducha a jazyka francouzského, pochopí, proč Masarykovy spisy se do frančtiny nepřekládají (vyjma jeho politických projevů za války a jako presidenta) a považoval by za samozřejmé, kdybych byl tuto žádost odmítl. Než přes to práce byla vykonána, a myslím dobře vykonána, ale překlad leží již přes rok — nepoužít.

Ohledně mé odborné služby fungují od března 1921 mé československé prameny tak, že mám skoro všechny osnovy sociálních a průmyslových zákonů, parlamentní tisky, sbírku zákonů, odborové časopisy dělnické i zaměstnavatelské, přední revue vědecké, jež interesují se o sociální politiku, statistické publikace, bibliografické zprávy, řadu soukromých informací a podobné, takže na základě tohoto stále čerstvého materiálu může Mezinárodní Úřad Práce sledovati vývoj kterékoliv sociální a výrobní naší otázky: ať mezd, cen, ať stavebního ruchu, zemědělské a průmyslové produkce, zemědělského a dělnického školství, těžby a cen uhlí, sociálního zákonodárství, stávek atd.

Mým ideálem je vytvořiti v Ženevě československou observatoř, jež podávala by pravidelné bulletiny o výrobních a sociálních úkazech u nás. Ovšem, po překonání všech dosavadních pře-

kážek, jež měl jsem v Mezinárodním Úřadě Práce, zbývá mi překonati tu nejtěžší — ptám se, kdo ví o přesných a pravidelných československých pramenech pro sociálně-politickou vědeckou práci? Kolik vyšlo u nás řádných vědeckých spisů ode dvou let?

Uznáme-li, že je to práce svízelná pracovati vážně vědecky o čl. sociálně-politických a výrobních poměrech doma, u zřídla událostí, pochopíme, že není to lehkým úkolem konati takovou práci v Ženevě, daleko od pramenů, osob a událostí, začasť s pomůckami nedostatečnými, pod přísným zrakem mezinárodní kontroly a v cizím jazyku.

Moji kolegové, příslušníci národů organisovaných a majících čas a smysl pro vědu, mohou vynakládati daleko menší námahu na svoji práci, neboť jejich university, sociální ústavy, ministerstva, soukromí učenci, politikové, odborové organisace dělnické i průmyslnické zásobují knihovnu Mezinárodního Úřadu Práce neb ony kolegy přímo salvami vskutku vědeckých publikací ne rhetorických, ale přesných, s nejnovějšími daty, získanými spolehlivě a metodami ve světě uznanými.

Kde je řádný československý spis či spisek o poměrech v domácí práci, o mzdách, o organisaci našeho průmyslu, o aplikaci sociálních zákonů v hornictví, o 8hodinové práci v zemědělství a v obchodě, o překážkách, jež staví se ratifikaci tří zbývajících konvencí Washingtonských, o důvodech, proč neratifikujeme Janovské konvence? ...

Spis o pracovní době v československém zemědělství napsal nám již v roce 1921 Mezinárodní Úřad Práce;\*) doufejme, že M. Úřad Práce obstará i další naši sociálně-politickou vědeckou literaturu za nás.

---

Dr. Jaroslav Janko:

## Přehled podpor v nezaměstnanosti za II. pololetí 1921.

Pozorovali jsme na řadě čísel, udávajících počet osob podporovaných v nezaměstnanosti přímo státem, jednoroční periodicitu, vyznačenou říjnem každého roku. Hlavní maximum tohoto období pak bylo v únoru (266.776 osob 1919 a 96.477 osob 1920), vedlejší vrchol — mírné stoupnutí — pak připadal na červenec (173.357 osob 1919 a 33.689 osob 1920). Totéž se objevuje i v období dalším, spadajícím hlavně do roku 1921. Hranice této vlny se poněkud posunula, a to až na konec října, oba vrcholy pak zůstaly v únoru (47.325 osob) a v červenci (32.754 osob). Je zajímavé, že také obdobný průběh byl konstatován při studiu normální nezaměstnanosti ve Spojených Státech v letech 1902—1917. V druhém čtvrtletí r. 1921 počet osob podporovaných klesal,\*\*) což lze sledovati dále až do 1. listopadu (11.672), kdy se začal jako vždy v zimním období zvyšovati.

\*) Poznámka redakce: Autorem spisu toho je dr. Pardo a dr. Teltšík.  
\*\*) Sociální Revue, ročník II., č. 5.